

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

F. SCOTT FITZGERALD

BLÂNDEȚEA
NOPTII

Traducere din engleză și note de
MIRCEA IVĂNESCU

Prefață de
MIHAELA ANGHELESCU IRIMIA

HUMANITAS
fiction

Redactor: Andreea Răsuceanu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Glăvan
DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

Tipărit la Bookart Printing

F. Scott Fitzgerald
Tender Is the Night

© HUMANITAS FICTION, 2013, 2023
pentru prezenta ediție în limba română

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
FITZGERALD, FRANCIS SCOTT
Blândețea nopții / F. Scott Fitzgerald; trad. din engleză și note
de Mircea Ivănescu; pref. de Mihaela Anghelescu Irimia. –
București: Humanitas Fiction, 2023
ISBN 978-606-097-220-4
I. Ivănescu, Mircea (trad.; note)
II. Anghelescu-Irimia, Mihaela (pref.)
821.111

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
rel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723 684 194

*Cu tine mă-nsoțesc în blânda noapte;
[...] S-au stins aici ale luminii șoapte,
Ci doar din rai adie, parcă, o briză,
Frunzișul străbătând și triste văi.*

John Keats, *Odă unei privighetori*
(Traducere de Mihaela Anghelescu Irimia)

*Lui Gerald și Sarei,
multe sărbători*

CARTEA ÎNTÂI

I

Pe fermecătorul țărm al Rivierei franceze, cam la jumătatea drumului între Marsilia și granița italiană, se afla un hotel mare, superb, de culoare trandafirie. Palmieri plini de deferență îi răco-reau fațada congestionată și în fața lui se întindea o plajă scurtă, orbitoare. Acum locul a ajuns o stațiune de vară pentru lumea importantă și la modă; în 1925 rămânea aproape pustiu după ce clientela sa engleză pleca spre nord, în aprilie; numai cupolele unei duzini de vile vechi mai putrezeau ca nuferii printre pinii masați între Hôtel des Etrangères al lui Gausse și Cannes, la cinci mile depărtare.

Hotelul și covorașul de rugăciune arămiu al plajei sale erau una. Dimineața, devreme, imaginea îndepărtată a orașului Cannes, străvechile fortificații trandafirii și albicioase, Alpii vineții care străjuiau Italia se răsfrângeau în apă și tremurau acolo în unduire și cercuri urcate prin ierburile marine din limpezimile-i nu prea adânci, înainte de ceasurile opt, un bărbat coborâse pe plajă înfășurat într-un halat albastru și, după ce în prealabil se stropise de mai multe ori cu apă rece, peste tot trupul, după multe găfâieli și grohăituri, se bălăci un minut în mare. Când dispăru, plaja și golful rămaseră liniștite o oră. În zare se vedeau neguțători târându-se către soare-apune; comisionarii țipau prin curtea hotelului; roua se usca prin pini. Peste încă o oră claxoanele automobilelor începură să se audă dinspre drumul întortocheat de-a lungul crestelor scunde ale Maurilor, care desparte litoralul de adevărata Franță provençală.

La o milă depărtare de mare, unde pinii lasă locul unor plopi prăfuiți, se află o gară izolată, de unde în această dimineață de iunie a anului 1925 o trăsură le aducea pe o doamnă și pe fiica

ei către hotelul lui Gausse. Fața mamei era de o drăgălășenie ușor ofilită, iar curând avea să fie pătată de vinișoare sparte; expresia îi era liniștită dar și atentă într-un chip plăcut. Totuși, ochii i se întorceau mereu grăbiți către fiica ei, care avea ceva fermecător în palmele roz și în obraji ce i se aprindeau cu o flacăra de splendoare, ca roșeața tremurătoare a trupurilor copiilor după o baie rece, seara. Fruntea ei frumoasă, înaltă, se arcuia blând până la locul unde părul, mărginind-o asemenea unui scut armorial, izbucnea în cârlionți și în valuri, și în bucle de blond cenușiu și aur. Ochii îi erau strălucitori, mari, limpezi, umezi și luminoși, culoarea din obraji era firească, răzbătând direct pe epidermă din pulsația puternică, tânără, a inimii. Trupul îi tremura delicat pe ultima frunțarie a copilăriei – avea aproape optsprezece ani, era aproape împlinită, însă roua mai scânteia încă peste întreaga ei făptură.

Când marea și cerul apărură sub ele într-o linie subțire, fierbinte, mama zise:

— Ceva îmi spune că n-are să ne placă aici.

— Eu vreau să mă întorc acasă oricum, răspuse fata.

Vorbeau amândouă cu bună dispoziție, dar era limpede că nu știau spre ce să-și îndrepte atenția și că asta le plictisea – mai mult decât atât, nu orice subiect le-ar fi interesat pe moment. Doreau distracții intense, nu pentru că ar fi fost necesar să-și stimuleze nervii tociți, ci cu aviditatea unor copii de școală care au câștigat premii și care simt că-și merită vacanța.

— Stăm și noi trei zile și pe urmă mergem acasă. Am să telegrafiez de pe acum pentru biletele de vapor.

La hotel fata reținu camerele într-o franceză fluentă însă cam inexpresivă, ca o limbă învățată mai demult și pe care acum începea să și-o reamintească. Când se instalaseră la parter, ea păși în lucirea orbitoare a ușilor-ferestre și încercă doi sau trei pași pe veranda de piatră care se întindea pe toată fațada hotelului. Avea un mers de balerină, cu pașii pornindu-i apăsați, nu din șolduri, ci din ritmul trupului întreg. Acolo, afară, soarele fierbinte îi mulă îndeaproape umbra și ea se trase înapoi – era prea multă lumină ca să vadă ceva. Cincizeci de metri mai încolo Mediterana își dăruia pigmenții, clipă după clipă, soarelui acesta brutal; în josul balustradei, un Buick decolorat se cocea pe aleea hotelului.

Într-adevăr, din întreaga regiune numai plaja mai vădea semne de viață. Trei guvernante englezoaice ședea împletind modelele lente ale Angliei victoriene, tiparul anilor patruzeci, cel al anilor șazeci și cel al anilor optzeci, dându-le forme de jachețele și ciorapi, după melodiile bârfelor turnate în formule stricte ca niște incantații; mai aproape de mare, cam o duzină de oameni se adăposteau sub umbrele dungate, în vreme ce duzina lor de copii deloc timizi vânau peștii prin apa puțin adâncă de lângă țarm sau zăceau, goi și lucind de la uleiul de cocos, la soare.

Când Rosemary ieși pe plajă, un băiețuș de vreo doisprezece ani alergă pe lângă ea și țâșni în mare cu strigăte pline de exaltare. Simțindu-și pe trup scrutările convergente ale unor chipuri străine, ea își dezbracă halatul de baie și îl urmă. Pluti cu fața în jos câțiva metri și constatând că apa e mică, se ridică, nesigură, și păși mai departe, trăgându-și picioarele zvelte ca pe niște greutateți prin apa care-i opunea rezistență. Când apa i se ridică până aproape de sâni, aruncă o privire îndărăt spre țarm; un bărbat chel cu monoclu și o pereche de pantaloni strâmți de baie, cu pieptul păros ieșit în afară, cu ombilicul fragil supt înăuntru, o privea cu atenție. Când Rosemary îi întoarse privirea, bărbatul își dislocă monoclul care i se ascunse în tufele de păr ștremgărești de pe piept și își turnă în pahar ceva dintr-o sticlă pe care o ținea în mână.

Rosemary își culcă fața pe apă și înotă în craul sacadat spre plută. Apa se înalță s-o cuprindă, îi atrase cu tandrețe spre ea fața mângâiată blând de căldura de afară, i se îmbibă în păr și-i acoperi ascunzișurile trupului. Ea se rostogolea acum în apă, îmbrățișând-o cu o adevărată voluptate. Când ajunse la plută își pierduse răsuflarea, însă o femeie bronzată, cu dinți foarte albi, o privea de acolo de sus, și Rosemary, conștientă deodată de albeața mată a propriului ei trup, se întoarse pe spate și se lăsă să plutească spre țarm. Bărbatul cel păros, ținându-și încă sticla în mână, îi adresă cuvântul în clipa când ieși din apă.

— Să știi – sunt rechini pe acolo, dincolo de plută. Era de o naționalitate nedeterminată, însă vorbea englezește cu accentul târăgănat oxfordian. Ieri au mâncat doi marinari englezi din flota de la Golfe Juan.

— Dumnezeu! exclamă Rosemary.

— Vin după gunoaiele pe care le aruncă vasele din flotă.

Sticlindu-și ochii ca să-i arate că-i vorbise doar ca s-o avertizeze, el se îndepărtă cu doi pași mărunți și-și turnă încă un pahar.

Conștientă, dar nu în chip neplăcut, de faptul că avea trup de femeie, mai ales că atenția tuturor se întorsese iarăși către ea în timpul conversației, Rosemary își căută din ochi un loc să se așeze. Era evident că fiecare familie stăpâna fâșia de nisip din fața propriei umbrelor; dar în afară de asta întrețineau și un schimb animat de vizite și conversații susținute în dreapta și-n stânga – atmosfera unei comunități în care a încerca să pătrunzi ar fi însemnat o lipsă de politețe. Mai departe, pe unde plaja era presărată cu pietriș și ierburi moarte de mare, ședea un grup de oameni cu trupurile tot atât de albe ca și al ei. Erau întinși sub umbreluțe mici de mână, în locul celor greoaie de plajă și erau în mod limpede într-o mai mică măsură asimilabili statutului de indigeni ai plajei. Între oamenii aceștia bronzăți și cei albi își găsi un loc și Rosemary și își întinse halatul pe nisip.

Stând astfel întinsă, întâi le auzi vocile și le simți picioarele ocolindu-i trupul și umbrele trecând între ea și soare. Sufierea unui câine curios îi trecu caldă și nervoasă pe ceafă; își simțea pielea fierbându-i nițel în arșiță și auzea lătratul mărunț, istovit al valurilor expirând pe țarm. Curând urechea ajunsese să distingă glasurile fiecăruia dintre ei și prinse fără să vrea faptul că cineva denumit cu oarecare dispreț „North ăla“ răpise un chelner de la o cafenea din Cannes, în noaptea trecută, ca să-l taie în două cu ferăstrăul. Cea care acredita această versiune a întâmplării era o femeie cu părul alb, în rochie lungă de seară, evident o relicvă din seara precedentă, căci o tiară îi mai era încă agățată pe vârful capului și o orhidee descurajată i se ofilea pe umăr. Rosemary, alimentându-și o vagă antipatie față de ea și de companionii ei, întoarse capul.

Cea mai aproape de ea, de cealaltă parte, era o femeie tânără, lungită sub un acoperiș de umbrele, transcriind o listă oarecare de obiecte dintr-o carte deschisă în fața ei, pe nisip. Costumul de baie îi era tras în jos de pe umeri, și spinarea, de un cafeniu cu nuanțe sănătoase, portocalii, scos în evidență de un șirag de

perle albicioase, îi strălucea în soare. Fața îi era aspră, frumoasă și înduioșătoare. Ochii ei îi întâlneau pe ai lui Rosemary, dar fără s-o vadă. Dincolo de ea era un bărbat frumos, cu o caschetă de jocheu și cu pantaloni de baie strâmți, cu dungi roșii; apoi femeia pe care Rosemary o văzuse pe plută și care îi răspunse privirii, văzând-o; apoi un bărbat cu o față prelungă și cap auriu, leonin, cu chiloți albaștri, fără pălărie, vorbind foarte serios cu un tânăr, fără îndoială latin, în chiloți negri, amândoi în vremea asta ciugulind cu degetele bucați de ierburi de mare din nisip. Ea îi aprecie ca fiind mai degrabă americani, însă aveau ceva foarte deosebit de americanii pe care-i cunoscuse în vremea din urmă.

După un timp îi atrase atenția bărbatul cu caschetă de jocheu care, fără ostentație, dădea o mică reprezentație pentru grupul său: se mișca de colo până colo cu gravitate manevrând o greblă cu care ar fi urmat să strângă pietrișul și în vremea asta executa o pantomimă burlescă, însă cu un anume înțeles, ascuns sub seriozitatea feței. Cele mai mărunte trăsături ale chipului său exprimau ceva comic, fiecare cuvânt pe care-l spunea dezlănțuia hohote de râs. Chiar și cei care, asemenea ei, se aflau prea departe ca să-l audă, își îndreptau antenele atenției într-acolo; singura persoană de pe plajă care nu se prinsese în jocul acesta era tânăra femeie cu șiragul de perle. Cu modestia posesorului poate, ea răspundea la fiecare salvă de amuzamente aplecându-se tot mai mult asupra listei ei.

Bărbatul cu monoclu și sticlă vorbi deodată din cer deasupra lui Rosemary.

— Sunteți o înotătoare pe cinste.

Ea își amână răspunsul.

— Foarte bună. Numele meu este Campion. E aici o doamnă care spune că v-a văzut la Sorrento săptămâna trecută și știe cine sunteți și care vrea mult să vă cunoască.

Întorcându-și privirile într-acolo, cu o plictiseală ascunsă, Rosemary constată că grupul celor nebronzăți o aștepta. Fără entuziasm se ridică și se îndreptă către ei.

— Doamna Abrams, doamna McKisco, domnul McKisco – domnul Dumphry.

— Știm cine sunteți, vorbi femeia în rochie de seară. Sunteți Rosemary Hoyt și eu v-am recunoscut la Sorrento și l-am întrebat

și pe funcționarul de la recepție, la hotel, și cu toții am căzut de acord că sunteți într-adevăr minunată și vrem să știm acum de ce nu vă întoarceți în America să mai jucați încă într-un film din astea minunate.

Făcură cu toții gestul superfluu de a se da la o parte să-i facă loc. Femeia care o recunoscuse nu era evreică, în ciuda numelui. Era una dintre acele „fete de viață“, mai bătrânoare, conservate de gradul de opacitate față de experiență și de o bună digestie și trecută astfel în generația următoare.

— Voiam să-ți atragem atenția să nu te prăjești prea tare din prima zi, continuă ea jovială, pentru că pielea *dumitale* e importantă; însă pe plaja asta e atâta formalism blestemat că nu știam dacă n-ai să te superi.

II

— Credeam că poate și dumneata ești în complot, spuse doamna McKisco. Era o femeie tânără, drăguță, cu ochii obosiți, de o onestitate dezarmantă. Nu știm exact cine e în complot și cine nu e. Un om cu care soțul meu s-a purtat deosebit de amabil s-a dovedit a fi unul dintre organizatori – practic, adjutantul celui care pune totul la cale.

— Complot? întrebă Rosemary înțelegând numai pe jumătate. Există vreun complot?

— Draga mea, nu *știm*, spuse doamna Abrams cu un chicotit convulsiv, de femeie voinică. Noi nu facem parte din el. Noi formăm galeria.

Domnul Dumphry, un tânăr efeminat, cu un cap ascuțit ca o poră, remarcă: „Mama Abrams numai ea singură reprezintă un complot“; și Champion își clătină monoculul spre el spunându-i: „Haide, Royal, nu fi mai nesuferit decât e cazul“. Rosemary îi privea, unul după altul, cu un sentiment de stânjeneală, și-și dorea ca mama ei s-o fi însoțit aici. Nu-i plăceau oamenii aceștia, mai ales acum când îi compara nemijlocit cu cei care o interesaseră cu adevărat la capătul celălalt al plajei. Înzestrările modeste, însă solide din punct de vedere social, ale mamei sale le scosese ră pe ele două, până acum, repede și cu fermitate, din situații nedo-

rite. Însă Rosemary era o celebritate numai de șase luni și uneori se întâmpla ca manierele franțuzești ale adolescenței ei timpurii și cele democratice ale Americii – acestea din urmă suprapuse mai târziu – să creeze o anumită confuzie și s-o vâre în exact asemenea situații.

Domnul McKisco, un bărbat de vreo treizeci de ani, pistruiat și roșu la față, cu trupul numai tendoane, nu găsea subiectul de discuție al „complotului” deosebit de amuzant. Privise până atunci în largul mării; acum, după ce aruncase o privire către nevastă-sa, se întoarse către Rosemary și o întrebă agresiv:

— De mult pe-aici?

— Numai de o zi.

— Aha.

Evident, simțind că subiectul fusese acum schimbat, așa cum avea neapărată nevoie, îi privi pe ceilalți, pe fiecare pe rând.

— Și stai toată vara? întrebă inocentă doamna McKisco. Dacă stai, ai să poți vedea cum evoluează complotul.

— Pentru numele lui Dumnezeu, Violet, lasă dracului gluma asta, explodă soțul ei. Mai găsește și alt subiect de bancuri!

Doamna McKisco se legănă spre doamna Abrams și suflă sonor:

— E nervos.

— Nu sunt nervos, dezaprobă McKisco. Tocmai că nu sunt nervos deloc.

Ardea tot, în chip vizibil – o roșeață cenușie i se răspândise pe toată fața, dizolvându-i orice expresie într-una de vastă ineficiență. Deodată cețos, conștient de starea în care se afla, se ridică în picioare ca să se îndrepte spre apă. Fu urmat de soția sa, și profitând de acest prilej Rosemary porni după ei.

Domnul McKisco inspiră adânc, se aruncă în apele prea puțin adânci de lângă țărm și începu o luptă încordată, cu brațele țepene, în mod evident menită să sugereze un craul, împotriva Mediteranei. Cu respirația istovită, se ridică și privi în jur parcă surprins că mai era încă în raza de vedere a țărmului.

— N-am învățat încă să respir. N-am înțeles niciodată cum fac aștia să respire. O privi întrebător pe Rosemary.

— Cred că trebuie să dai drumul la aer sub apă, explică ea. Și la fiecare a patra bătaie din brațe îți ridici capul pentru aer.

Cuprins

Prefață – *Blânda noapte răcoroasă*
de Mihaela Anghelescu Irimia

7

CARTEA ÎNTÂI

25

CARTEA A DOUA

151

CARTEA A TREIA

293